

На початку чергового засідання Президії НАН України 8 вересня 2010 року академік НАН України Б.Є.Патон привітав академіка НАН України В.Г.Бар'яхтара з ювілеєм та присудженням йому звання «Герой України» за визначні особисті заслуги перед Українською державою у розвитку фізичної науки, виняткові здобутки в організації фундаментальних досліджень, багаторічну плідну науково-педагогічну діяльність. Академік НАН України Б.Є.Патон також вручив державні нагороди відомому художнику С.С.Беляєву та співробітниці Інституту ботаніки ім.М.Г.Холодного НАН України А.Ф.Поповій, відзначеним почесним званням «Заслужений діяч мистецтв України» й «Заслужений діяч науки і техніки України».

***

Учасники засідання заслухали та обговорили доповідь директора Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України академіка НАН України В.Г.Скляренка про наукову та науково-організаційну діяльність установи.

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, директор Українського мовно-інформаційного фонду НАН України, голова Комісії Президії НАН України з перевірки наукової та науково-організаційної діяльності Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України член-кореспондент НАН України В.А.Широков, завідувач відділу мов України Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України доктор філологічних наук Б.М.Ажнюк, завідувач відділу стилістики та культури мови Інституту української мови НАН України член-кореспондент НАН України С.Я.Єрмоленко, професор кафедри полоністики Інституту філології Київського національного університету ім.Тараса Шевченка доктор філологічних наук Т.О.Черниш, завідувач кафедри загального і слов'янського мовознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія» доктор філологічних наук В.В.Лучик, завідувач відділу структурно-математичної лінгвістики Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України доктор філологічних наук Є.А.Карпіловська, директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С.Яцків.

Президія НАН України відзначила, що доповідь директора Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України академіка НАН України В.Г.Скляренка переконливо засвідчує, що наукові дослідження інституту, який відзначає нині 80-річчя від часу свого заснування, мають визначальний вплив на розвиток вітчизняного мовознавства, вирішення нагальних і часто дуже гострих питань мовної політики в Україні.

Створені в інституті ґрунтовні праці зі славістики, етимології, акцентології принесли йому заслужений міжнародний авторитет. Підготовкою словників, підручників та науково-методичних видань інститут зробив вагомий внесок у розвиток загальноосвітньої та вищої школи.

У той же час в діяльності інституту є низка невирішених проблем. Ще у 90-х роках він зазнав дуже серйозних кадрових втрат. Це призвело до звуження проблематики наукових досліджень. Лише останнім часом вдалося відновити

вивчення мов етнічних меншин України. Але й нині на критичній межі виживання залишаються відділи західно- і південнослов'янських мов, російської мови, відчутно зменшилася чисельність науковців відділу романських, германських та балтійських мов.

Разом з тим було наголошено, що зростання кадрового потенціалу має відбуватися перш за все шляхом активної цілеспрямованої підготовки молодих фахівців через аспірантуру. Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України разом з Відділенням літератури, мови та мистецтвознавства НАН України необхідно приділити цьому особливу увагу.

Важливим завданням інституту є посилення впливу на вирішення назрілих правописних питань. Необхідно, спираючись на академічну Комісію з питань правопису, вже у цьому році завершити підготовку нової редакції «Українського правопису» з тим, щоб на цій основі розвивати далі випуск словникових видань, підручників.

***

Далі учасники засідання заслухали та обговорили доповідь директора Донецького ботанічного саду НАН України члена-кореспондента НАН України О.З.Глухова «Рослинний покрив в умовах інтенсивного антропогенного навантаження (на прикладі Донецького регіону)».

У виступах академіка НАН України Б.Є.Патона, директора Державної наукової установи «Науковий центр екомоніторингу та біорізноманіття мегаполісу» академіка НАН України В.Г.Радченка, головного наукового співробітника Національного університету біоресурсів і природокористування України НДІ екобіотехнології та біоенергетики доктора біологічних наук Р.І.Бурди, радника голови Національної агенції екологічних інвестицій при Кабінеті Міністрів України С.С.Куруленка, директора Національного ботанічного саду ім.М.М.Гришка НАН України доктора біологічних наук Н.В.Заїменко, професора Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара члена-кореспондента НАН України А.П.Травлеєва, голови Донецького наукового центру академіка НАН України В.П.Шевченка було обговорено дуже важливе питання щодо упередження негативних наслідків інтенсивного антропогенного навантаження на навколишнє середовище.

Було висвітлено ефективні методи екологічного моніторингу фітобіоти та представлено нові підходи до відновлення порушених природних екосистем, використання яких забезпечує позитивний вплив на навколишнє середовище.

Роботи у цьому напрямі набули особливого значення з огляду на нинішнє екологічне становище антропогенно навантажених територій у світі в цілому та Україні, зокрема.

Завдяки спільним зусиллям вчених Донецького ботанічного саду НАН України та органів місцевої влади вдалося значно збільшити площу територій природно-заповідного фонду регіону з 0,04% до 3,1%. В середньому по Україні цей показник складає 4,5%, а в Європі 9-10%.

За пропозиціями та обґрунтуваннями ботанічного саду створено і розширено понад 80 територій природно-заповідного фонду.

Здійснюється організація регіональних моніторингів навколишнього середовища, прогнозування його змін та розробка сценаріїв екологічно і економічно виправданих адаптаційних перебудов природокористування.

Науковцями установи розроблено схему регіональної екомережі, її геоботанічну й флористичну основи та програму втілення. Але тут потрібно ще досить багато зробити для створення досконалої системи екомережі, організації багаторівневого фітомоніторингу та відтворення природних екосистем.

За 45-річний період в Донецькому ботанічному саду НАН України зібрано унікальні колекції, на основі яких лише за останні 5 років створено 56 сортів деревних, квітково-декоративних, харчових та кормових рослин.

Багаторічні дослідження різних типів техногенних земель Донбасу і особливо породних відвалів вугільних шахт дозволили розробити основу теорії біологічної рекультивації порушених земель. Практичним результатом цього є впровадження Держстандарту «Правила проведення біологічної рекультивації породних відвалів вугільних шахт України» та трьох запатентованих розробок.

***

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про Указ Президента України від 02.08.10 № 795 «Про скасування Указів Президента України від 19 грудня 2008 року № 1177 «Про Академію екологічних наук України» та від 2 березня 2009 року № 118 «Питання Академії екологічних наук України»; про організацію відзначення 50-річчя першого польоту людини в Космос; про відзначення 75-річчя Національного ботанічного саду ім.М.М.Гришка НАН України; про нагородження працівників Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек; про представлення до нагородження відзнаками, Почесною грамотою Верховної Ради України, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України трудового колективу і провідних працівників Радіоастрономічного інституту НАН України з нагоди 25-річчя від дня заснування Радіоастрономічного інституту НАН України та на відзначення 100-річчя від дня народження академіка НАН України С.Я.Брауде та провідних працівників Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України з нагоди 80-річчя від дня заснування Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні НАН України; також було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України